

Heraldika

Bojovní kohouti v erbech.

Kohout byl v heraldické symbolice vždy zvířetem připraveným k boji. Nacházíme ho ve znaku mnoha východočeských rodů a šlechticů na moravské straně Českomoravské vrchoviny, kam se většina z nich dostala rozrodem z české strany. Poněkud nejasná je informace B. Albína (Aula Carovi), že držitelé Pardubic měli stříbrného kohouta ve zlatém štítě. Nevíme však, který rod by připadal v úvahu.

Erb s kohoutem mají též Dašičtí a Vyšehněvští z Borchova. Ve stříbrném štítě je černý kohout se zlatou korunkou na krku, se zlatou zbrojí a s červeným hřebenem. A. Sedláček ve své Českomoravské heraldice užívá starší heraldickou terminologii a nohy a zobák u kohouta nazývá pazoury a nosem. Vyšehněvice jsou na Přeloučsku a připomínají se v roce 1342. Z dějin je znám šlechtic Mareš z Vyšehněvic.

A. Sedláček ještě upozorňuje, že erbu kohouta byl 1362 – 1370 Vítek ze Žehušic z okolí Čáslavského, jenž se předtím z Nového Dvora nazýval. Také jeho příbuzní Jetřich, Kuneš ze Selnic a Jetřich z Telčic měli ve 14. století erbovního kohouta. O vsi Žehušice je připomínka v pramenech k roku 1352.

Kohouta vlastnili též vladykové z Lipky, Bleh, Oldřich a Zdeněk ze Slepotic. Podle archeologických nálezů byla ves Slepotic osídlena již v 11. století, ale v písemných pramenech je záznam až k roku 1318, kdy zde již vládl rod Slepoticých. K jejich panství náleželo deset vesnic.

Na pečeti a v erbu měl kohouta Jindřich z Kladrub. Ves Kladruby u Přelouče je spolehlivě doložena od roku 1352. Za Pernštejnů zde byla vybudována obora pro chov a lov zvěře. V roce 1563 z podnětu císaře Maxmiliána II. Tu vznikl světově proslulý hřebčinec.

Černého kohouta v červeném poli as klenotem černých křídel najdeme na erbu pánů z Holovous. V klenotu i na štítě byl kohout v erbu Voděradů ze Sekyřic. Nejznámějším nositelem byl však rod Kořenských z Terejova a Harantové z Polčic.

Velkou vzácností je obecní znak Starých Ždánic u Pardubic. Nebývalo zvykem dávat obcím heraldický znak, také se to nestalo v době středověké, ale až po roce 1915, kdy císař František Josef I. Udělil erb, ve kterém na stříbrném štítě stojí na zelené trávě černý kohout s červenou zbrojí. Za kohoutem roste strom v přirozených barvách (tj. hnědý kmen a zelená koruna). Štít obklopuje bronzová obruba. Erbovní listina byla vydána ve Vídni 15. února 1915. Badatel Karel Liška se domnívá, že znak byl odvozen z erbu Vanišů ze Ždánic. Ve Starých Ždánicích, které patřily k vikariátu v Pardubicích, byla již ve 14. století plebánie pod patronátem opatství v Opatovicích nad Labem. Fara byla založena v roce 1861. Matriky obyvatel začínají v roce 1756 a do roku 1868 se zachovalo deset knih a jeden index. Ještě dodejme, že plebán byl kněz mimo sídlo opatství nebo biskupství, určený pro péči o lid (latinsky plebs). Ve středověku se označení plebán užívalo.

Zpracoval MA

